

Z życia branży

X ŚWIATOWY KONGRES ZIEMNIACZANY – PERU, CUSCO, 27-31 MAJA 2018

mgr inż. Joanna Piskorz, mgr inż. Dorota Michałowska
dr inż. Agnieszka Przewodowska, dr inż. Włodzimierz Przewodowski
IHAR-PIB Oddział w Boninie, e-mail: piskorz@ziemniak-bonin.pl

World Potato Congress (WPC), czyli Światowy Kongres Ziemniaka, to najważniejsze dla branży ziemniaczanej wydarzenie naukowe na świecie. Odbywa się co trzy lata, a jego celem jest wspieranie globalnego rozwoju uprawy ziemniaka. Poprzednie edycje były organizowane w Ameryce Północnej, Europie, Afryce Południowej, Chinach i Nowej Zelandii. W roku 2018 po raz pierwszy Kongres odbył się w Ameryce Łacińskiej. W konferencji uczestniczyło ponad 800 naukowców i przedstawicieli przemysłu ziemniaczanego. Wykłady, sesje dyskusyjne i rozmowy kuluarowe służyły wymianie poglądów i wyników badań naukowych, poszukiwaniu innowacyjnych rozwiązań dla praktyki, a także pozyskiwaniu nowych partnerów do wspólnych działań i nowych możliwości współpracy między krajami dla globalnego rozwoju rynku ziemniaczanego.

W trakcie Kongresu zarówno Peru, jak i inne kraje Ameryki Łacińskiej prezentowały wielki potencjał tego regionu, dysponującego ogromną bioróżnorodnością odmian ziemniaka, i podkreślały jej związek z tworzeniem nowych odmian w hodowli. Była to wyjątkowa okazja, żeby pokazać światu, jak ważna jest ochrona rodzimych zasobów genowych ziemniaka, kontynuowana przez pokolenia w

Andach. W trakcie Kongresu podkreślano również ogromny wpływ różnych ulepszonych i natywnych odmian ziemniaka na globalne bezpieczeństwo żywnościowe w obliczu gwałtownego wzrostu liczby ludności na świecie i zmian klimatycznych. Za szczególnie istotny uznano obszar badań naukowych dotyczący rozwoju nowych technologii zwalczania szkodników i chorób pojawiających się wraz ze zmianami klimatu. Wiele wykładów i dyskusji poświęconych było zagadnieniom dotyczącym nowych technologii zbioru, przechowywania i przetwórstwa. Oceniano, jak cały ten dynamiczny postęp wpływa na biznes, umożliwiając współpracę pomiędzy firmami i rolnikami uprawiającymi ziemniaki do konsumpcji w stanie świeżym, a także do produkcji przemysłowej.

Konferencja została zorganizowana w centrum kongresowym Plaza Cusipata, w historycznym centrum miasta Cusco, pod hasłem: **Różnorodność biologiczna, bezpieczeństwo żywności i biznes**. W czasie obrad dużo uwagi poświęcono promocji zrównoważonego wykorzystania zasobów genowych ziemniaka (z naciskiem na odmiany peruwiańskie), sposobom wprowadzania tych odmian na rynek światowy oraz wykorzystywaniu ich w gastronomii. Kongres otwierał i zamykał bankiet z udziałem mini-

stra rolnictwa Peru.

Tematyka Kongresu obejmowała siedem głównych działań:

- Wpływ zmian klimatu na produkcję rolnospożywczą
- Trendy w konsumpcji ziemniaków i na rynku
- Tworzenie nowych odmian i biotechnologia ziemniaka
- Szkodniki i choroby ziemniaka
- Zarządzanie uprawą ziemniaków
- Technologia przechowywania i przetwórstwa
- Różnorodność biologiczna ziemniaków i jej związek z hodowlą, żywieniem i zdrowiem

Wybór Peru jako gospodarza światowego kongresu znajduje swoje uzasadnienie w ogromnej roli, jaką pełni ziemniak w historii, tradycji i gospodarce tego kraju. Peru jest regionem uznawanym za ojczyznę tej rośliny (uprawianej tutaj od 7000 lat) i źródło, z którego ziemniak rozprzestrzenił się na cały świat. Ze względu na to, że ziemniaki mogą być uprawiane na ubogich glebach, w trudnym klimacie, a otrzymany produkt ma wysokie wartości odżywcze, jest to roślina o szczególnym znaczeniu w wysokogórskich regionach Peru (do 4200 n.p.m.) o małych zasobach glebowych.

W Peru występuje największa różnorodność odmianowa ziemniaka na świecie. Większość upraw zlokalizowana jest na terenach górskich, a uprawą zajmuje się ok. 700 tys. producentów. Plony przeznaczone są głównie na bezpośrednią konsumpcję w postaci nieprzetworzonej, a reszta na ziemniaki suszone, fermentowane lub do produkcji mąki ziemniaczanej. Średnie spożycie wynosi ok. 70 kg na osobę. Najczęściej spożywa się ziemniaki gotowane ze skórką, ale Peruwiańczycy wykorzystują również ziemniaki ugotowane, pokrojone i wysuszone, jako dodatek do dania carapulcra.

Inny sposób przygotowania tzw. ziemniaków chuño polega na zamrażaniu ich na powietrzu, a następnie deptaniu i suszeniu na słońcu. Czasem ziemniaki po zamrożeniu i udeptaniu umieszcza się w worku, zanurza na 15 dni w wodzie, a następnie suszy na słońcu. Tak przygotowany produkt nosi nazwę moraya – biały ziemniak. Co ciekawe, ziemniaki wyprodukowane w peruwiańskich warunkach mają do pięciu razy więcej wita-

min i składników mineralnych niż produkowane w innych rejonach świata. Dodatkowo ziemniak jest tu darzony wielkim szacunkiem i zajmuje czołowe miejsce w obrzędach, świętach narodowych oraz wydarzeniach kulturalnych.

Ogromne znaczenie ziemniaka sięga już czasów inkaskich. Uważa się, że był on cenniejszy niż złoto. Po zakończeniu zbiorów oddawano cześć inkaskiej bogini ziemniaka Axomammie, córce Pachamamy – Matki Ziemi. Co roku Peruwiańczycy obchodzą tzw. Día de la Papa, czyli Dzień Ziemniaka. W roku 2018 święto przypadło na 30 maja. W tych dniach w całym Peru dziękuje się za uzyskane plony i oddaje cześć bóstwom związanym z uprawą ziemniaków. Peruwiańczycy tańczą w kolorowych strojach, przedstawiając inscenizacje i obrzędy staroinkaskie. W tych dniach składają również uszanowanie Matce Ziemi, która o nich dba i karmi.

Tematem wykładów i dyskusji na Kongresie były zagadnienia łączące się z jego hasłem przewodnim: Bioróżnorodność, bezpieczeństwo żywności oraz biznes.

BIORÓŻNORODNOŚĆ

Pierwsza część hasła Kongresu dotyczyła różnorodności biologicznej ziemniaków oraz jej wykorzystania w hodowli nowych odmian. Bioróżnorodność omawiana była w odniesieniu do zdrowia oraz zbilansowanego żywienia człowieka. Poruszano również problemy dotyczące ochrony in situ ziemniaka.

BEZPIECZEŃSTWO ŻYWNOCI

W przypadku ziemniaka na bezpieczeństwo składa się hodowla nowych odmian oraz wprowadzanie nowych rozwiązań biotechnologicznych w uprawie, diagnostyce, nasienictwie oraz przetwórstwie ziemniaków.

BIZNES

Uczestniczący w Kongresie rolnicy i przetwórcy brali udział w dyskusjach na temat miejsca rynku ziemniaczanego na rynku światowym. Przedstawione zostały nowoczesne technologie uprawy, zbioru i przetwórstwa ziemniaków. Hasło omawiane było również w odniesieniu do konsumenta i jego kulinarnych oczekiwań związanych z ziemniakiem.

Uczestnicy Kongresu wzięli udział w dwóch wycieczkach: do Potato Park – Parku Ziemniaków oraz Inia Agricultural Experimental Station Andene – Narodowego Instytutu Innowacji Rolniczych. W czasie zwiedzania zapoznawali się z kulturą i obyczajami Indian Keczua oraz próbowali potraw z peruwiańskich odmian.

PARK ZIEMNIAKÓW

Jest położony na chronionym obszarze różnorodności biologicznej w regionie andyjskim. Został utworzony dla ochrony występujących tam rodzimych odmian ziemniaka, a także innych gatunków obecnych w ekosystemie Andów. Wizyta miała na celu przedstawienie wysiłków lokalnych społeczności andyjskich podejmowanych w celu gromadzenia i ochrony lokalnych odmian i gatunków ziemniaka. Ziemniaki na terenie Potato Park uprawia się w sposób tradycyjny, sadi się je ręcznie i ręcznie wykopuje. Potato Park w rejonie Cusco jest również rezerwatem biologicznym, w którym rdzenni mieszkańcy z ludu Keczua starają się udowodnić, że wykorzystanie starej wiedzy i doświadczenia pokoleń może być receptą na ochronę upraw przed zmianami klimatycznymi. W regionie tym udało się zachować nie tylko liczne odmiany andyjskie ziemniaka, ale również warzyw korzeniowych i bulwiastych, będących kluczowym składnikiem pożywienia Peruwiańczyków.

Narodowy Instytut Innowacji Rolniczych

Eksperymentalna Stacja Rolnicza jest ośrodkiem badawczym w peruwiańskich Andach, obejmuje obszar ok. 50 ha na wysokości od 3350 do 3480 m n.p.m. Obiektem badań są głównie rodzime odmiany ziemniaka. Prowadzi się tu doświadczenia w produkcji sadzeniaków starożytnymi metodami Inków na poziomych tarasach umiejscowionych na stoku góry oraz nowoczesnymi: hydroponiczną i aeroponiczną.

Światowy Kongres Ziemniaka to 5 intensywnych dni: 803 uczestników, 164 prezentacje wyników w dniach 28, 29 i 30 maja w Cusco, uczestnictwo w Narodowym Święcie Ziemniaka, wycieczkach do Parku Ziemniaków oraz Narodowego Instytutu Innowacji Rolniczych, a także prezentacje miejsco-

wych obyczajów ludności Peru.

Wnioski przedstawione na zakończenie Kongresu:

- W ostatnich 20 latach nastąpił gwałtowny wzrost produkcji i popytu na ziemniaki, szczególnie w Azji i Afryce.
- Potrzebne są nowe badania naukowe, których celem byłaby poprawa wydajności upraw ziemniaka i wzrost jakości plonu o zwiększonych wartościach odżywczych.
- Należy skupić się na opracowaniu nowych technologii hodowli, ulepszonych systemów nasiennych, bardziej wydajnych praktykach zarządzania uprawami i przechowywaniem ziemniaków po zbiorze w celu zmniejszenia strat żywności.
- Inwestycje wspierające wydajność rolnictwa i zwiększające zdolność zarządzania ryzykiem zwiększą szansę na zaspokojenie potrzeb plantatorów ziemniaków przy jednoczesnym promowaniu bezpieczeństwa żywnościowego.
- Ziemniak jest uznawany nadal za ważne źródło żywności.
- W ostatnich pięciu latach produkcja globalna ziemniaków wynosi ponad 370 mln ton/rok (FAOSTAT 2017). Obecnie ziemniak plasuje się w uprawie na piątym miejscu w świecie, po trzcinie cukrowej, kukurydzy, pszenicy i ryżu.
- Kluczowe znaczenie ma zrozumienie potencjalnego wpływu zmian klimatycznych na produkcję ziemniaków w skali światowej.

Autorzy zdjęć

prezentowanych na II stronie okładki:

Dorota Michałowska, Agnieszka Przewodowska, Włodzimierz Przewodowski, Paweł Chrominski, Jarosław Przetakiewicz, Tomasz Bieńkowski, <https://www.worldpotatocongress2018-alap.org>